

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. F. Ioannis Nider Ordinis Prædicatorum Theologi De Reformatione Religiosorum Libri Tres

Nider, Johannes

Antverpiæ, 1611

XV. Mouet secundum dubium, an melius sit reformationem laxè vel rigidè incipere. Et mouet argumenta, pro vtraque parte contradictionis, distinguens finaliter, & ostende[n]s per quinque exempla, quòd ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45728](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45728)

CAPVT XV.

Mouet secundum dubium, An melius sit reformationem laxè vel rigidè incipere. Et mouet argumenta pro vtraque parte contradictionis, distinguens finaliter, & ostendens per quinque exempla, quòd qualibet lex in obseruando tepescit, nisi reformatio fiat in ea.

*Ostendit
qua mala
oriuntur
ex laxa re-
formatio-
ne.*

AD secundum dubium, an melius sit reformationem laxè quàm rigidè incipere, in locis vbi reformationi oportunitas arriserit, quid respondendum sit, dubito. Quæ si lentè incipitur, & integra Regula & constitutio non conseruatur rigidè per multitudinem in reformationis exordio, experientia docente didicimus, vix posse postea vniquam perfectam reformationem induci. Tam boni quàm mali in quadam affuefiunt viuendi inertia, quam postea tollere est difficilius, quàm graues in sæculo peccatores conuertere, vt supra patuit de Religiosis tepidis. Qui enim parua negligit, teste Scriptura, paulatim decidit. Semperq; postea sic arguunt: In reformationis principio, & hætenus, fuerunt Patres litterati & sancti, qui ad rigida hæc nos non arctauerunt, cur ergo iugum imponitis nobis, quod nec

nos,

nos, nec patres nostri portare potuerunt? Et sic modò auctoritatem talium, modò præscriptam consuetudinem, modò nature fragilitatem, & multa alia obiiciunt Superioribus; imò sæpè diuisiones in conuentu ex his feminant, ita vt fit multùm difficile eos ad maiora perfectionis instrumenta ponere. Sciunt hoc, qui abstinentiam esus carniæ prohibitam in suo Ordine, & similia, numquam potuerunt obtinere in monasteriis etiam aliàs reformatis, vbi in exordio reformationis hæc non introducta fuerunt.

Si verò dixerimus rigidè fore procedendum ab initio cum deformatis fratribus, opponent plura suprà argumenta posita primo libro, & se coram Ecclesiasticis & secularibus multùm apparenter excusare poterunt hi, qui aliàs ad reformationem sunt inuiti. Obiicient etiam doctrinam Legislatoris supremi Matth. 12. positam, & vaticinium sumptum ex Isaia 42. *Arundinem quassatam non confringet, & linum fumigans non extinguet, donec eiiciet ad victoriam iudicium.* Respondebunt insuper sicut Christus Matth. 9. contra discipulos Ioannis, qui Christo dixerunt: *Quare nos & Pharisei ieiunamus frequenter, discipuli autem tui non ieiunant? Nemo committit commissuram panni rudis in vestimentum vetus:*

Mala quæ procedunt ex rigida reformatione.

Mat. 12. 20

Isa. 42. 3.

Mat. 9. 14.

P

tol-

tollit enim plenitudinem eius à vestimento, & peior scissura fit. Neque mittunt vinum nouum in vtres vsteres: alioquin rumpuntur vtres, & vinum effunditur, & vtres pereunt. Sed vinum nouum in vtres novos mittunt, & ambo seruantur. Habebunt pretereà pro se fortassis illius sacratissimi Concilij Ierosolymis celebrati sententiam, in quo Petrus ait eis fidelibus, qui circumcisionem volebant gentibus cõuersis imponere: *Quid tentatis Deum, imponere iugum super cervicem discipulorum, quod neque patres nostri, neq; nos portare potuimus? Sed per gratiam Domini Iesu Christi credimus saluari, quemadmodum & illi.* Et in eiusdem Conci-

Act. 15. 28. *lij epistola sic Gentilibus scribitur: Visum est Spiritui sancto & nobis, nihil imponere vobis oneris, quàm hæc necessaria, ut abstineatis ab immolatis simulacrorum, id est, à propriatis, seu auaritiæ vitio; à sanguine & suffocato, id est, à rebelli inobediëntia, & fornicatione. A quibus custodiëtes vos, benè agitis. Valete.* Quãta porrò cautela B. Benedictus per suã Regulam in capitulo de electione & officio Abbatis committat benigniter tractare & regere eos, qui infirmi sunt moribus; & vasa sunt rubiginea, norût hi, qui eundẽ passum regulę legerunt notabilẽ: respon-

Psal. 18. 8. *dẽdo quòd Lex Domini est immaculata, cõ-*
uer-

S. Bened.
in Reg.

uertēs animas, & testimoniū Domini fidele,
sapientiā prestans paruulis, teste Psalmista.

Tamen ad dubium, Primò notandum, quòd quælibet lex siue Regula per Ecclesiam approbata, quamuis in se sit rectissima & stabilis; tamen propter infirmitatem humanæ naturæ, cui applicatur diu per multitudinem & semper, non manet in vsu, sed dietim, nisi cum magna sollicitudine custodiatur, à moribus hominum labitur: vt patuit in lege naturæ primis insita parentibus, quæ ante diluuium pænè defecit in omnibus: in lege scripta data per Moysen populo Israëlitico, quæ tempore Iudicum & Regum tandem à cunctis ferè deserebatur: in lege Euangelica, quæ in principio nascentis Ecclesiæ custodiebatur exactissimè; & tamen moderno tempore, iuxta Apostoli dictum, refriguit charitas multorum. Et idem patet in quarumlibet Religionum regulis & constitutionibus, quæ olim custodiebantur ad vnguem, sed hodie vix vestigium earum manet. Et ideò propter deficientem vsu cuiuslibet Regulæ, ipsa lex cum regulato assimilatur rebus defectilibus, vtputa, ci-
tharæ, horologio, choro, periodo, ac nauigio. quarum quælibet indiget rectore aut diligenti artifice, qui defectum eius, cum deficere cœperit, arte sua reformet.

*Notandum
quomodo
omnia paulatim in-
tereunt.*

*Coacervatio pulcherrimorum
similium.*

Horologium enim etsi semel ad cursum sui motus positum per horarum spatia fuerit; tamen deficiente funis longitudine, aut alio accedente impedimento, opus est, vt reformetur per suum artificem. Citharizandi etiam ars, quamuis sit in se stabilis; tamen quia per vsum plectri, aut per tactus duritiam, chordæ successiuè laxantur, & idcirco nisi chordæ retendatur ad normam musicæ, tandem potiùs stridorè, quàm harmoniam in auribus audientium efficiunt. Sic chorus quantumcumq; cantum Ecclesiasticum seu psalmodiam altè incipiat; tamen apud habentes vocum grauedinem, tantum adeò descendit, vt necesse sit cantorem reintonare altiùs. Ita periodus corporis complexionati hominis, quia tendit per elementorum propria continuè ad terminum; oportet, si quis diu viuere debet, vt medici arte reformetur. Sic præterea est de naui, quæ contra fluxum fluminis habet ascendere, necesse est, vt continuè per nautam sursum trahatur, aliàs tandem fluctibus mergetur pelagi, quia descendit continuè. Pari modo est sentiendum de qualibet regula & lege, quæ nisi per artificem sibi propositum continuè applicetur hominibus, tota deperit. Et hanc ob causam reor, Deus omnisciens, hunc modum in omni legis datione tenuit,

tenuit, ut in eius principio semper viros posuerit perfectissimos; quibus conceptum opus per primum eorum impressum impetum, ad perfectionem sui cursus continuaretur diutius. Sic legi naturali Adam præfecit, de quo dicitur: *Minuisti eum paulo minus ab Angelis, gloria & honore coronasti eum, & constituisti eum super opera manuum tuarum.* Sic legi scriptæ Moysen tradidit, virum, cui similis, teste Scriptura, postea non surrexit inter puros homines per decursum Testamenti veteris, solo Christi Baptista dempto, si veteri legi debet connumerari. Sic legi charitatis & Evangelicæ speciosus forma præ filiis hominum præficatur, & cœtus Apostolicus. Et ita etiam in omni Ordine approbato per Ecclesiam, Deo cooperante actum est, ut semper talis Pater fuerit in principio, de quo dici posset; *Non est inuentus similis illi, qui conseruaret legem Excelsi.* Hinc est, quod B. Antonium in fronte status monastici, postquam tepuit, primo posuit; deinde Basilium, Hieronymum, Augustinum, Benedictum, Dominicum, & Franciscum, ac similes velut duces exercituum, propriis anteposuit Ordinibus.

Hæc idcirco prænotauerim, ut videatur, quam necessarium sit eos esse hodie in Religione sua discretos & perfectos, qui reparare habent velut instrumenta nimis def-

Quam prudenter reformatio instituenda.

ctibilia, sui Ordinis citharas mysticas. Ca-
uere enim habent, ne qui leniter tensi, in
supererogationis operibus Deo dulciter
modulari possent, & eum laudare in chor-
dis & organo: ne nimium tracti ad grauias ex-
ercitia, sese cogantur rumpere; aut velut ro-
tam carri murmurare faciant continuè per
impatentiæ vitium. Caueant etiam è con-
trario, ne si quis sit, velut chorda putrida,
fortassis multitudinem inficiens, vt illam, si
frangatur, aut multitudinem rodat conta-
giosis criminibus, seorsum studeat ponere,
& locare pro illa aliam, quatenus multitudo
Deum laudare possit, velut in psalterio &
citharis, bonis operibus, tam per Decalo-
gum, quam per Euangelica consilia. Si enim
Principum terrenorum musici, qui huma-
nas aures demulcere solent, sua arte sym-
phoniaca pro terreno pretio nihil omittere
norunt de concernentibus artis suæ regulis;
quanto magis Prælati & congregationum
spiritualium Præpositi, pro regni cælestis æ-
terno præmio, & ob Dei reuerentiam paria
debent facere? Vt videlicet in corrigendo
suam musicam, & reformando vasa musi-
ca, nihil omittant de contingentibus, quan-
tum humanitus est possibile. Notandum
Secundò, quòd hîc opus est distinctione
B. Augustini in libro suo Enchirid. vbi po-
nit

Aug. c. 110.
Enchirid.

nit quatuor animarum differentias : Sunt enim quadruplices nonnumquam in con-
 uentu aliquo fratres : quidam valdè boni, quidam valdè mali, quidam mediocriter boni, & quidam mediocriter mali.

*vt quatuor
 animarum
 differentia
 secundum
 S. Aug. sic
 quatuor
 differentia
 Religioso-
 rum.*

Cum primis igitur, respondendo ad du-
 bium, agendum est leniter; & tamen ita, vt
 regulam & statuta seruent pro viribus inte-
 grè, quia tales sibilo mouentur leniori. Cum
 mediocriter bonis procedendum est pari-
 formiter, nisi tepori se dietim contra regu-
 lam dare inciperent, quia tunc inclinandi
 sunt voce & exhortatione asperiori. Cum
 mediocriter verò malis, qui contagiosis non
 sunt imbuti vitiis, calcaribus mixtim & si-
 bilo exhortatorio vtendum erit. Cum valdè
 malis autem, qui vitiis letalibus inficiunt a-
 lios, ita prouidendum erit, ne alios corrup-
 pant, & vt ipsi à suis malis resipiscant; aut
 saltem vt maiora mala, puniti & custoditi,
 perpetrare non possint. Faciant igitur in his
 omnibus reformatores, prout in his & in a-
 liis vnctio Spiritus sancti docuerit, & regula
 seu statuta ac aliorum Doctorum scripta de-
 terminauerint; atq; quemadmodum in cir-
 cumstantiis locorum, temporum, & perso-
 narum, experientia seu euidètia facti informa-
 uerit: quia de his impossibile est, cum sint
 particularia, regulas ministrare sufficientes.